

Drs Yvonne Willemsen
Hoofd Veiligheidszaken
t +31 20 550 28 32
m + 31 646277463
e willemsen@nvb.nl

Datum: 21 maart 2019

Referentie: CONS103

**Betreft: Reactie van de Nederlandse Vereniging van Banken
Wijzigingsbesluit financiële markten 2019**

De Nederlandse Vereniging van Banken (“NVB”) heeft met belangstelling kennis genomen van het Wijzigingsbesluit financiële markten 2019. Het wetsvoorstel bevat diverse wijzigingen van de Wet op het financieel toezicht (Wft), de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Wet op het accountantsberoep (Wab). De NVB gaat hieronder met name in op de wijzigingen van de Wwft.

Ten aanzien van de Wft vraagt de NVB zich af wat de stand van zaken rondom de herziening Wet financieel toezicht is. De Minister heeft eerder aangegeven met voorstellen te komen in het kader van een eventuele herziening van de Wft. Hierover heeft ook eerder – in 2016 – een consultatie plaatsgevonden. Kan de Minister aangeven wat de stand van zaken op dit dossier is en welke vervolgstappen er nog verwacht worden?

Wijzigingen op de Wwft

De aanpak van witwassen en terrorismefinanciering is belangrijk. Banken spelen daarin, gezien hun maatschappelijke rol en (informatie)positie, een cruciale rol. Een efficiënte en effectieve wet is daarbij essentieel.

Met de herziende Wwft 2018 en de introductie van objectieve indicator 2 is door de Nederlandse wetgever een rule based regel in het leven geroepen, namelijk: *“een transactie van of ten behoeve van een (rechts)persoon die woonachtig of gevestigd is of zijn zetel heeft in een staat die op grond van artikel 9 van de vierde anti-witwasrichtlijn in gedelegeerde handelingen van de Europese Commissie is aangewezen als een staat met een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme”*, moet gemeld worden aan de FIU-NL.

De NVB heeft het Ministerie van Financiën verschillende keren gewezen op de onwerkbaarheid van deze indicator. Zo zal het melden van deze transacties, waaronder alle pin- en creditcardtransacties van Nederlandse toeristen in Sri Lanka, Tunesië en andere landen op de lijst als vermoedelijke witwastransacties aan de FIU, niet alleen leiden tot miljoenen extra meldingen, maar ook onschuldige klanten ‘criminaliseren’. De voorgestelde indicator is daarmee disproportioneel ten opzichte van de inherente risico’s die men beoogt te beheersen.

Met het voorliggende Wijzigingsbesluit financiële markten 2019 wordt onderkend dat deze indicator te veel meldingen genereert die onmogelijk nog door de FIU onderzocht kunnen worden. Daarom is het voornemen om deze objectieve indicator te schrappen en te vervangen door een subjectieve indicator. De NVB is blij dat de objectieve indicator wordt geschrapt, maar ziet graag van de wetgever nog formeel de bevestiging dat meldende instellingen niet meer op deze indicator hoeven te melden, ook niet met terugwerkende kracht.

Of de subjectieve indicator inderdaad op een risicogebaseerde manier kan worden ingevuld, zal sterk afhangen van de guidance die de FIU hierover gaat publiceren. Voor de banken is het van belang dat zij hun expertise en capaciteit daadwerkelijk kunnen richten op serieuze witwasrisico’s.

Tegen de subjectieve indicator in de vorm zoals hij nu is omschreven in het Wijzigingsbesluit financiële markten 2019 zijn de volgende bezwaren/onzekerheden:

- In het voorstel staat : *“Een Wwft-instelling zal bij elke transactie van of ten behoeve van een derde-hoogrisicoland een risicoafweging moeten maken. Op basis van deze risicoafweging dient een Wwft-instelling vervolgens te beslissen of de desbetreffende transactie moet worden gemeld bij FIU-Nederland.”*
- Er is geen nuancering aangebracht in de subjectieve indicator. Het enkele feit dat een transactie plaatsvindt met een dergelijk land – ongeacht de hoogte van het bedrag en zonder aanvullende selectiecriteria die terug te voeren zijn op de mogelijke risico's in dat land - zou niet voldoende moeten zijn om de transacties volledig te gaan herbeoordelen. Net als voor de FIU zullen de aantallen transacties (geschat op vele miljoenen) voor de banken een onevenredige belasting en daarmee een even disproportionele inspanning betekenen in geval van een individuele risicoafweging. Op de lijst met 23 landen staan immers veel vakantiebestemmingen. Er lijkt dan ook sprake van een subjectieve indicator met een objectieve eigenschap. In feite wordt veel meer werk vereist van de banken dan onder de huidige objectieve indicator, namelijk niet alleen melden van de transactie, maar ook het – zonder enige voorselectie - daadwerkelijk beoordelen van iedere individuele transactie.
- Wij nemen aan dat hier bedoeld wordt dat de banken binnen hun transactiemonitoringsysteem rekening moeten houden c.q. specifiek aandacht moeten hebben voor hoogrisicolanden en dan in het bijzonder de genoemde landen op de EU-lijst. Om vervolgens, conform de beschreven methodologie in de DNB PTM guidance van SIRA naar alert definities te komen waar deze landen onderdeel van zijn en, waarvoor binnen de risk appetite van de instelling, thresholds gesteld worden.
- In het Wijzigingsbesluit wordt aangegeven dat FIU-NL met guidance gaat komen over de nadere invulling van de subjectieve indicator. Een tijdslijn waarin de instellingen deze guidance mogen verwachten is er echter niet, terwijl de wettelijke verplichting voor de instellingen ten aanzien van deze indicator er wel al is. Tijdige guidance is dan ook van essentieel belang om de impact te bepalen. Wij zouden graag vernemen of er voor de guidance van FIU Nederland ook een consultatie komt. En zo ja wat de verwachte tijdslijnen hiervoor zijn.
- Als uit de FIU guidance zou blijken dat er per individuele transactie inderdaad een risicoafweging gemaakt zou moeten worden, dan is de verwachting dat gezien de hoeveelheid transacties van en naar deze 'high risk third-countries' het waarschijnlijk voor banken (en andere financiële betaalinstanties) niet langer rendabel zal zijn om betalingsverkeer van/naar deze landen überhaupt te blijven faciliteren hetgeen ongetwijfeld zal leiden tot inperking / stopzetting van dergelijke betalingen (de-risking).
- De EC-lijst is voortdurend aan verandering onderhevig en niet eenvoudig te vinden en is daarmee in de praktijk niet goed werkbaar. De NVB stelt daarom voor om een actuele lijst te publiceren op de site van de FIU.
- De NVB wil graag duidelijkheid over wanneer de beoogde aanpassing van de indicator van kracht gaat worden en hoe banken op dit moment moeten acteren. Immers, er is een geldende wetgeving m.b.t. het melden van deze indicator, waaraan banken moeten voldoen. Vandaar dat de NVB graag van de wetgever formeel de bevestiging krijgt dat meldende instellingen niet meer op deze indicator hoeven te melden, ook niet met terugwerkende kracht.

Met de wijziging van de indicator van objectief naar subjectief wordt min of meer al voorgesorteerd op de aanstaande wijziging van art. 9 Wwft, verscherpte onderzoeksmaatregelen voor zakelijke relaties, transacties en correspondentbankrelaties *die verband houden met* 'high risk third-countries'. NVB heeft hierover al eerder opgemerkt dat de aanscherping van eisen aan het cliëntenonderzoek voor landen op de lijst van EU betekent dat deze lijst makkelijk vindbaar moet zijn en ook wordt aangepast, zoals dat ook met de FATF lijst gebeurt. Het is onwerkbaar als er verschil zit tussen de FATF-lijst en de EU-lijst.

De NVB is verder van mening dat beter gedefinieerd moet worden wanneer transacties “verband houden met” die landen. Nu is dit een te vaag criterium waardoor het risico bestaat dat banken geen relaties meer willen onderhouden met cliënten die gevestigd zijn of zaken doen in deze hoogrisicolanden. Daarnaast is onduidelijk welke (aanvullende) informatie verzameld moet worden op grond van artikel 9 lid 1.

De NVB stelt voor om deze elementen uitdrukkelijk mee te nemen in de door de FIU te schrijven guidance. Graag zouden banken met FIU-Nederland samen komen tot een toelichting/ guidance die aansluit bij de onderkende risico's van transacties van en naar hoog risico landen.

Uiteraard zijn wij graag bereid om bovenstaande nader toe te lichten en mee te denken over een werkbare invulling van deze indicator. Contactpersoon hiervoor is: Yvonne Willemsen (willemsen@nvb.nl).